

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU
50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071) 344 65 87, (071) 34 05 920, fax (071) 34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 61-7/13/JM

Wrocław, 19 lipca 2013 r.

DECYZJA RWR 22 /2013

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 w zw. z § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Wojewódzkiemu Zakładowi Doskonalenia Zawodowego w Gorzowie Wielkopolskim,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tego przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zamieszczeniu we wzorcu umownym p.n. „Zgłoszenie” postanowień o treści:

a) „Zwolnienie z opłat w przypadku rezygnacji ze szkolenia (kursu) spowodowanej:

- usprawiedliwioną nieobecnością (np. chorobą),
- przeniesieniem lub przeprowadzką do innej miejscowości,
- innymi ważnymi przyczynami losowymi należycie udokumentowanymi,

może nastąpić w całości po obciążeniu uczestnika szkolenia (kursu) 10% kosztami manipulacyjnymi (ustalonymi od wysokości całkowitej opłaty).”

b) „W przypadku rezygnacji ze szkolenia (kursu) w trakcie jego trwania z innych przyczyn niż wymienione w pkt. 3 uczestnik zobowiązuje się pokryć opłatę do końca szkolenia (kursu) w wysokości ustalonej w pkt. 1.” w zw. z pkt 1 „Zobowiązują się do:

- uiszczenia opłaty jednorazowo za szkolenie (kurs) krótkoterminowe najpóźniej do dnia rozpoczęcia szkolenia,
- uiszczenia opłat za szkolenie (kursy) długoterminowe miesięcznie w wysokości ustalonej

przez zakład. (...)”

które to postanowienia są postanowieniami umownymi wpisanymi, na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,

i przyjęciu zobowiązania przedsiębiorców do zaniechania tych działań poprzez wykreślenie kwestionowanych zapisów,

nakłada się na przedsiębiorcę obowiązek wykonania tego zobowiązania w terminie 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 w zw. z § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887)

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego w Gorzowie Wielkopolskim, obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania w terminie 1,5 miesiąca od daty uprawomocnienia się decyzji, zawierającego potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopię wzorca umownego, w którym brak będzie kwestionowanych postanowień.

UZASADNIENIE

1.1. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dalej: „Prezes Urzędu”, zgodnie z przewidzianymi w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów kompetencjami, w ramach postępowania wyjaśniającego (sygn. RWR 400-17/12/JM), dokonał analizy wzorców umownych stosowanych w obrocie konsumenckim przez przedsiębiorców prowadzących szkoły, m.in. wzorzec stosowany przez Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego w Gorzowie Wielkopolskim, dalej: „WZDZ”.

W wyniku wskazanych wyżej czynności pojawiło się podejrzenie, iż przedsiębiorca może stosować praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. W związku z powyższym, postanowieniem nr 64/2013 z dnia 8 kwietnia 2013 r., Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dalej: „Prezes Urzędu”, wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez WZDZ praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, dalej: „ustawa o ochronie (...)”, polegającej na zamieszczeniu we wzorcu umownym p.n. „Zgłoszenie” postanowień o treści:

a) „Zwolnienie z opłat w przypadku rezygnacji ze szkolenia (kursu) spowodowanej:

- *usprawiedliwioną nieobecnością (np. chorobą),*
- *przeniesieniem lub przeprowadzką do innej miejscowości,*
- *innymi ważnymi przyczynami losowymi należycie udokumentowanymi*

może nastąpić w całości po obciążeniu uczestnika szkolenia (kursu) 10% kosztami manipulacyjnymi (ustalonymi od wysokości całkowitej opłaty).”

które to postanowienie jest postanowieniem umownym wpisanym, na podstawie art. 479⁴⁵

Kodeksu postępowania cywilnego, do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, dalej: „Rejestr”, pod poz. 89, 1388,

b) „W przypadku rezygnacji ze szkolenia (kursu) w trakcie jego trwania z innych przyczyn niż wymienione w pkt. 3 uczestnik zobowiązuje się pokryć opłatę do końca szkolenia (kursu) w wysokości ustalonej w pkt. 1.” w zw. z pkt 1 „Zobowiązuję się do:

- uiszczenia opłaty jednorazowo za szkolenie (kurs) krótkoterminowe najpóźniej do dnia rozpoczęcia szkolenia,

- uiszczenia opłat za szkolenie (kursy) długoterminowe miesięcznie w wysokości ustalonej przez zakład. (...).”

które to postanowienie jest postanowieniem umownym wpisanym, na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, do Rejestru pod poz. 1195 i 1260.

Jednocześnie, postanowieniem nr 64/2013 z dnia 8 kwietnia 2013 r., Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów materiał zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego RWR 400-17/12/JM tj. wzorzec umowny p.n. „Zgłoszenie”.

(dowód: karty nr 1-5)

1.2. W trakcie postępowania WZDZ, uznając zasadność zarzutów przedstawionych w ww. postanowieniu, wyraził gotowość do zmiany wzorców umownych poprzez wykreślenie kwestionowanych postanowień. W przypadku zaakceptowania przez Prezesa Urzędu projektu proponowanych zmian, przedsiębiorca zobowiązał się wcielić je niezwłocznie w życie. Jednocześnie, WZDZ wystąpił z prośbą o zastosowanie art. 28 ustawy o ochronie (...).

(dowód: karty nr 6-8, 12).

2. Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

2.1. WZDZ jest stowarzyszeniem wpisanym do KRS pod nr 0000139635. Celem jego działania jest udział w realizacji ogólnokrajowego programu edukacji narodowej oraz udział w programach Uni Europejskiej w zakresie oświaty i wychowania, kształcenia, doksztalcania i doskonalenia zawodowego obywateli, również na rzecz osób niepełnosprawnych i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działalności w zakresie rozwoju nauki i techniki, nowatorstwa i innowacji, a także prowadzenia usług finansowych i doręczyeniowych.

(dowód: karty nr 9-10)

2.2. WZDZ w obrocie z konsumentami stosuje wzorzec umowny p.n. „Zgłoszenie”, w którym Prezes Urzędu dopatrzył się postanowień tożsamyh z niedozwolonymi postanowieniami umownymi zamieszczonymi w Rejestrze (pkt 1.1. uzasadnienia decyzji).

(dowód: karty nr 4-5)

2.3. W Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone znajdują się następujące postanowienia o treści:

- „W przypadku rezygnacji Klienta z wczasów BT Bratniak potrąca z opłat wniesionych przez Uczestnika: opłata manipulacyjna w wysokości 50 zł od każdego rezygnującego klienta 30% ceny w przypadku rezygnacji w okresie od 45 do 30 dni przed rozpoczęciem imprezy 50% ceny w przypadku rezygnacji w okresie od 30 - 15 dni przed rozpoczęciem imprezy 90% ceny w przypadku rezygnacji w okresie krótszym niż 15 dni przed rozpoczęciem imprezy”. wpisane do Rejestru na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dalej: „SOKiK”, z dnia 21 kwietnia 2004 r. r. (sygn. akt XVII AmC 65/03) pod poz. 89,

- „Oplata manipulacyjna w wysokości 200 brutto wniesiona przez Nabywcę przed podpisaniem umowy, zostanie zaliczona do wartości umowy w rozliczeniu końcowym. Nie podlega ona zwrotowi w przypadku wypowiedzenia lub rozwiązania umowy przez Nabywcę.” wpisane do Rejestru na mocy wyroku SOKiK z dnia 5 grudnia 2006 r. r. (sygn. akt XVII AmC 126/05) pod poz. 1388,
 - „Rezygnacja z nauki w sytuacjach określonych w punkcie powyższym jest równoznaczna z wypowiedzeniem umowy, jednakże Słuchacz ma obowiązek wnieść opłaty do końca semestru i może uczęszczać na zajęcia, chyba że chodzi o pierwszy semestr i w ogóle kierunek kształcenia w systemie określonym w podaniu nie został utworzony.” wpisane do Rejestru na mocy wyroku SOKiK z dnia 1 marca 2007 r. r. (sygn. akt XVII AmC 12/06) pod poz. 1195,
 - „Student skreślony w trakcie semestru z listy studentów ma obowiązek wnieść należne czesne oraz pozostałe opłaty za ten semestr w pełnej wysokości”. wpisane do Rejestru na mocy wyroku SOKiK z dnia 26 lipca 2006 r. r. (sygn. akt XVII AmC 80/05) pod poz. 1260.
- (dowód: rejestr klauzul niedozwolonych http://uokik.gov.pl/rejestr_klauzul_niedozwolonych2.php)

3. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

3.1. Zagrożenie interesu publicznoprawnego.

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy na podstawie przepisów ustawy o ochronie (...) jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

W opinii Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami WZDZ. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie (...).

3.2. Oznaczenie przedsiębiorcy

W myśl art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...), ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, oznacza to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Natomiast art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t. Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.) stanowi, iż przedsiębiorcą w rozumieniu tej ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

WZDZ jest stowarzyszeniem i prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru stowarzyszeń KRS pod numerem 0000139635. A zatem - w świetle powyższego - WZDZ jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...), a tym samym przepisy tej ustawy odnoszą się do niego wprost.

3.3. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I sentencji decyzji.

Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W ramach niniejszego postępowania postawiono WZDZ zarzut stosowania niezgodnej z prawem praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na zamieszczeniu we wzorcu umownym p.n. „Zgłoszenie” postanowień tożsamyh z postanowieniami umownymi wpisanymi do Rejestru pod poz. 89, 1388, 1195 i 1260.

Art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie (...) stanowi, iż „*Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.*”, natomiast art. 24 ust. 2 określa, iż „*Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego. (...).*”

Do stwierdzenia zatem praktyki z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- 1) bezprawność działań przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru,
- 2) godzenie tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1) Pierwsza przesłanka naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) - bezprawność działań przedsiębiorcy

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych, a także sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami. Jak wspomniano wyżej, zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...), za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. **Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy postanowienia wzorca były, czy też nie były zastosowane przy konkretnej umowie.** Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy **elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego**. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa

Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.ok.ik. [obecnie art. 24] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a ustawy o ochronie (...) znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”.

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Jak już wskazano, przedmiotem niniejszego postępowania jest wykazanie, że wyżej wymienione, zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia są tożsame z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnymi wyrokami SOKiK i wpisanych do Rejestru pod poz. 89, 1388, 1195 i 1260.

Postanowienie o treści „Zwolnienie z opłat w przypadku rezygnacji ze szkolenia (kursu) spowodowanej:

- usprawiedliwioną nieobecnością (np. chorobą),
- przeniesieniem lub przeprowadzką do innej miejscowości,
- innymi ważnymi przyczynami losowymi należycie udokumentowanymi

może nastąpić w całości po obciążeniu uczestnika szkolenia (kursu) 10% kosztami manipulacyjnymi (ustalonymi od wysokości całkowitej opłaty).”

W wyroku z dnia 21 kwietnia 2004r. (sygn. akt XVII Amc 65/03) SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie umowne zapis, który następnie został wpisany pod pozycją 89 do Rejestru, o treści: „W przypadku rezygnacji Klienta z wczasów BT Bratniak potrąca z opłat wniesionych przez Uczestnika: opłata manipulacyjna w wysokości 50 zł od każdego rezygnującego klienta 30% ceny w przypadku rezygnacji w okresie od 45 do 30 dni przed rozpoczęciem imprezy 50% ceny w przypadku rezygnacji w okresie od 30 - 15 dni przed rozpoczęciem imprezy 90% ceny w przypadku rezygnacji w okresie krótszym niż 15 dni przed rozpoczęciem imprezy”. Natomiast na mocy wyroku SOKiK z dnia 5 grudnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 126/05) do Rejestru, pod poz. 1388, wpisano postanowienie o treści: „Opłata manipulacyjna w wysokości 200 brutto wniesiona przez Nabywcę przed podpisaniem umowy, zostanie zaliczona do wartości umowy w rozliczeniu końcowym. Nie podlega ona zwrotowi w przypadku wypowiedzenia lub rozwiązania umowy przez Nabywcę.”

Zarówno kwestionowane postanowienie wzorca umownego, jak i postanowienia wpisane do Rejestru pod poz. 89 i 1388, stanowią niedozwolone postanowienie, o którym mowa w art.

385³ pkt 12 k.c., albowiem wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości bądź w części, jeżeli konsument zrezygnuje ze szkolenia, w przypadkach enumeratywnie wymienionych w tych zapisach. Zgodnie z brzmieniem negowanego postanowienia organizator ma prawo obciążyć osobę rezygnującą z kursu kwotą opłaty manipulacyjnej, ustalonej w wysokości 10% od kwoty opłaty całkowitej. Nie ma przy tym znaczenia, czy rezygnacja nastąpiła już w trakcie trwania kursu, czy też jeszcze przed jego rozpoczęciem, czy WZDZ poniósł jakiegokolwiek nakłady czy też nie.

Tego typu zapisy powodują, sprzeczne z zasadą ekwiwalentności świadczeń, nierównomierne rozłożenie praw i obowiązków stron umowy.

Ponadto niniejsze postanowienie stanowi również niedozwoloną klauzulę zdefiniowaną w art. 385³ pkt 16 k.c., albowiem nakłada wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty określonej sumy na wypadek rezygnacji z wykonania umowy. Obowiązek ten został - zgodnie z brzmieniem negowanego postanowienia - nałożony wyłącznie na konsumenta. Powoduje to zabronioną w obrocie konsumenckim asymetrię w rozkładzie obciążeń stron, wynikających z faktu wypowiedzenia umowy. W efekcie ryzyko związane z wykonaniem umowy zostało przerzucone na konsumenta.

W ocenie Prezesa Urzędu oraz w świetle wyżej przedstawionego orzecznictwa przedsiębiorca ma prawo do potrącenia kosztów w przypadku rezygnacji konsumenta z usługi. Jednakże kwota podlegająca potrąceniu powinna zostać ustalona w oparciu o indywidualne rozliczenie z konsumentem, z uwzględnieniem rzeczywistych kosztów poniesionych przez przedsiębiorcę.

Z uwagi na powyższe należy uznać, iż kwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis jest tożsamy z postanowieniami wpisanymi do rejestru pod poz. 89 i 1388. Bez znaczenia przy tym pozostają różnice w zapisach wynikające z użytych sformułowań i wyrazów, które nie wpływają na wykładnię klauzuli.

Postanowienie o treści „W przypadku rezygnacji ze szkolenia (kursu) w trakcie jego trwania z innych przyczyn niż wymienione w pkt. 3 uczestnik zobowiązuje się pokryć opłatę do końca szkolenia (kursu) w wysokości ustalonej w pkt. 1. w zw. z pkt. 1 „Zobowiązuję się do:

- uiszczenia opłaty jednorazowo za szkolenie (kurs) krótkoterminowe najpóźniej do dnia rozpoczęcia szkolenia,

- uiszczenia opłat za szkolenie (kursy) długoterminowe miesięcznie w wysokości ustalonej przez zakład. (...)”

W wyroku z dnia 26 lipca 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 80/05) SOKiK uznał za niedozwolone postanowienia umowne zapis, który następnie został wpisany do Rejestru pod poz. 1260 o treści: „*Student skreślony w trakcie semestru z listy studentów ma obowiązek wnieść należne czesne oraz pozostałe opłaty za ten semestr w pełnej wysokości.*” Pomocniczo przywołać należy także postanowienie, wpisane do Rejestru na mocy ww. wyroku pod poz. 1261, o treści: „*Student rezygnujący z własnej woli ze studiów w trakcie semestru, ma obowiązek wniesienia całości opłat za dany semestr*”. Sąd uznał, iż ww. postanowienia stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385³ pkt 17 k.c, gdyż nakładają na konsumenta, skreślonego z listy przez Szkołę lub rezygnującego z własnej woli, obowiązek zapłaty czesnego oraz pozostałych opłat za semestr w pełnej wysokości, co – w ocenie Sądu - ma charakter rażąco wygórowanego odstępnego.

Podobny pogląd SOKiK przyjął w wyroku z dnia 1 marca 2007r. (sygn. akt XVII Amc 12/06), w którym uznał za niedozwolone postanowienie o treści: „*Rezygnacja z nauki w*

sytuacjach określonych w punkcie powyższym jest równoznaczna z wypowiedzeniem umowy, jednakże Słuchacz ma obowiązek wnieść opłaty do końca semestru i może uczęszczać na zajęcia, chyba że chodzi o pierwszy semestr i w ogóle kierunek kształcenia w systemie określonym w podaniu nie został utworzony." (poz. 1195 Rejestru).

W oparciu o zakwestionowane postanowienie wzorca umowy, osoba rezygnująca z kursu, czyli odstepująca od umowy, może ponieść zatem koszty świadczenia, z którego nie korzystała. WZDZ może otrzymać zatem świadczenie pieniężne o wartości przewyższającej wartość własnego świadczenia, a jednocześnie sama zostaje zwolniona z jego wykonania. Postanowienie to jest rażąco niekorzystnie w stosunku do konsumenta w porównaniu z sytuacją przedsiębiorcy. Daje mu bowiem szerokie uprawnienie żądania opłaty za kurs w przypadku, gdy klient odstąpi od umowy. Zdaniem Prezesa Urzędu kwestionowane postanowienie umowne, stosowane przez przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami, jest sprzeczne z zasadą ekwiwalentności wzajemnych świadczeń i powoduje nierównomierne rozłożenie praw i obowiązków stron umowy.

W świetle powyższego uznać należy, że analizowane postanowienie zawarte we wzorcu umownym p.n. „Zgłoszenie” może prowadzić do naruszenia słuszych interesów konsumentów. Zatem, mając powyższe na uwadze, uznać należy, iż skutek stosowania omawianego postanowienia jest tożsamy ze skutkiem stosowania klauzuli wpisanej do Rejestru pod nr 1195 i 1260 oraz dodatkowo powołanego postanowienia z poz. 1261. Tym samym, pomimo odmienności wynikających z użytych zwrotów i wyrazów, stwierdzić należy tożsamość porównywanych zapisów.

Zatem uprawdopodobniono, iż wymienione w punkcie I sentencji niniejszej decyzji postanowienia mieszczą się w hipotezach klauzul wpisanych do Rejestru tj. pierwsze z kwestionowanych postanowień dotyczące zwolnienia z opłat w przypadku rezygnacji ze szkolenia (kursu) jest tożsamy z postanowieniami wpisanymi do Rejestru pod poz. 89, 1388, natomiast drugie, dotyczące rezygnacji ze szkolenia w trakcie trwania kursu, tożsamy jest z postanowieniami zamieszczonymi pod poz. 1195 i 1260 oraz pomocniczo przywołanym postanowieniem z poz. 1261.

Ad 2) Druga przesłanka naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) – godzenie w zbiorowy interes konsumentów.

W myśl art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stosowanie postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z prawami licznej grupy konsumentów - wszystkich obecnych, jak i przyszłych klientów WZDZ. Zatem, w rozpatrywanym stanie faktycznym, jej zachowanie nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że zostało uprawdopodobnione spełnienie łącznie wszystkich przesłanek niezbędnych dla zakwalifikowania opisanych działań jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...).

3.4. Zastosowanie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z art. 28 ustawy o ochronie (...) jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu zarzucane jest naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

W toku niniejszego postępowania WZDZ, uznając zasadność zarzutów przedstawionych w postanowieniu nr 64/2013, wniósł o zastosowanie w niniejszym postępowaniu przepisu art. 28 ustawy o ochronie (...), zobowiązując się jednocześnie do dokonania zmian poprzez wykreślenie kwestionowanych postanowień we wzorcu umownym p.n. „Zgłoszenie”.

Zdaniem Prezesa Urzędu wprowadzenie nowych wzorców umownych, w których brak będzie postanowień o kwestionowanej treści zniweluje negatywne skutki działań WZDZ. Tym samym, Prezes Urzędu, po przeprowadzeniu analizy złożonego wniosku, uznał za stosowne oprzeć rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I sentencji niniejszej decyzji o regulację przepisu art. 28 ustawy o ochronie (...).

Ze względu na fakt, iż WZDZ składając wniosek o zastosowanie art. 28 ustawy o ochronie (...) zobowiązał się niezwłocznie wprowadzić zmiany w życie, Prezes Urzędu, kierując się doświadczeniem orzecznictwem w sprawach o podobnym stanie faktycznym, ustalił ten okres na 1 miesiąc od daty uprawomocnienia się decyzji.

Mając powyższe na uwadze należało orzec, jak w pkt I sentencji decyzji.

3.5. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II sentencji decyzji.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie (...) Prezes Urzędu nakłada na WZDZ obowiązek złożenia w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań. Wypełnieniem tego obowiązku będzie przesłanie, potwierdzonych za zgodność z oryginałem, nowych wzorców umownych p.n. „Zgłoszenie”. Spółka winna podać także, z jakim dniem zostały wprowadzone ww. nowe wzorce.

Mając na uwadze, iż WZDZ swoje zobowiązanie ma wykonać w terminie 1 miesiąca od daty uprawomocnienia się decyzji, Prezes Urzędu wyznaczył jej okres 1,5 miesiąca, od daty uprawomocnienia się decyzji, na podanie ww. informacji.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec, jak w punkcie II sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w

związku art. 479²⁸ k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Otrzymuje:

Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego

ul. Sikorskiego 95

66-400 Gorzów Wielkopolski

Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor UOKiK Del. we Wrocławiu
Zbigniew Jurczyk